

Nr 28

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag om återföring av vissa enligt lagen om allmän sjukförsäkring m. m. fonderade medel.

Genom en den 6 april 1962 dagtecknad proposition, nr 153, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden, föreslagit riksdagen att besluta, att från allmänna sjukförsäkringsfonden skall återföras det belopp, varmed arbetsgivarbidragen för år 1961 till tilläggssjukpenning enligt lagen om allmän sjukförsäkring och till tilläggspenning enligt lagen om moderskapshjälp underskrider 60 procent av de under nämnda år i de allmänna sjukförsäkringsboken bokförda utgifterna för ifrågavarande ändamål.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, att ett till ca 19 milj. kr. beräknat belopp skall tagas i anspråk av allmänna sjukförsäkringsfondens medel för att täcka en förutsedd minskning av de på år 1961 belöpande arbetsgivarbidragen i förhållande till utgifterna för den allmänna sjukförsäkrings tilläggssjukpenning och moderskapshjälpens tilläggspenning för samma år.

Gällande bestämmelser m. m.

Den obligatoriska sjukförsäkringen utgöres av sjukvårdsförsäkring och sjukpenningförsäkring. I tekniskt avseende är sjukpenningförsäkringen uppdelad på en försäkring för grundsjukpenning jämte barntillägg och en försäkring för tilläggssjukpenning. Moderskapshjälp utgöres av ersättning för förlossningsutgifter och moderskapspenning. Den sistnämnda består av grundpenning, vilken i vissa fall förhöjes genom barntillägg, samt tilläggspenning. Både sjukförsäkringen och moderskapshjälp finansieras genom avgifter från de försäkrade, arbetsgivarbidrag och statsbidrag. Nå-

got statsbidrag utgår härvid inte för tilläggsjukpenning eller tilläggspenning.

Arbetsgivare är enligt 38 § lagen om allmän sjukförsäkring pliktig att erlægga bidrag till kostnaderna för sjukvårdsförsäkringen och försäkringen för tilläggsjukpenning. Bidraget skall för varje kalenderår utgöra viss procent av den lön i penningar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad, som arbetsgivaren under året utgivit till sådana hos honom anställda arbetstagare, som är obligatoriskt försäkrade enligt lagen om yrkesskadeförsäkring. Därvid gäller bl. a., att hänsyn inte tas till arbetstagares lön i vad den överstiger 15 000 kr. för år räknat. Procentsatsen är i fråga om sjukvårdsförsäkringen 0,25 procent och beträffande försäkringen för tilläggsjukpenning 0,85 procent av lönesumman.

Beloppet av arbetsgivarbidrag, som belöper på ett kalenderår, skall — enligt 39 § sjukförsäkringslagen i dess intill den 1 januari 1962 gällande lydelse — i den ordning Kungl. Maj:t bestämmer fördelas mellan central-sjukkassorna i förhållande till centralsjukkassornas och till dem anslutna lokalsjukkassors utgifter för ifrågavarande ändamål under kalenderåret. Kungl. Maj:t äger dock med riksdagen bestämma, att viss del av bidragen skall ingå till en fond att förvaltas enligt grunder, som fastställes i enahanda ordning.

Arbetsgivarbidraget till kostnaderna för moderskapshjälpens tilläggspenning utgör 0,04 procent av lönesumman. I fråga om detta bidrag gäller eljest samma regler som beträffande bidraget till sjukförsäkringen.

När de ursprungliga procentsatserna fastställdes för arbetsgivarbidragen beräknades det, att dessa bidrag skulle komma att svara för ungefär 60 procent av kostnaderna för tilläggsjukpenning och tilläggspenning. Sedan det visat sig att arbetsgivarbidragen för år 1955 skulle komma att överstiga nyssnämnda procenttal, aktualiserades frågan om central fondering av viss del av ifrågavarande bidrag. Efter förslag i propositionen nr 146 år 1956 beslöts fondering avseende den del av bidragen som översteg nyssnämnda 60 procent (L²U 28, rskr 222). Motsvarande fonderingar har där- efter gjorts avseende bidragen för åren 1956, 1957 och 1958 (prop. 1957: 130; L²U 27; rskr 244 och prop. 1958: 126; B 29; L²U B 4; rskr B 5). För de medel, som sålunda centralt fonderats, finns hos riksförsäkringsverket inrättad en särskild fond, benämnd allmänna sjukförsäkringsfonden. De medel som inestår i fonden skall enligt gällande bestämmelser placeras hos riksgäldskontoret mot ränta och på villkor i övrigt som bestämmes av fullmäktige i riksgäldskontoret efter samråd med riksförsäkringsverket.

För åren 1959 och 1960 har den för tilläggsjukpenning och tilläggs- penning avsedda delen av arbetsgivarbidragen inte uppnått beräknade 60 procent av utgifterna för dessa ändamål. Efter förslag i proposition 1961: 129 beslöts (L²U 51; rskr 320), att från allmänna sjukförsäkringsfonden skulle återföras det belopp, varmed arbetsgivarbidragen för år 1960 till

tillägssjukpenning och tilläggspenning understeg 60 procent av de under nämnda år i de allmänna sjukförsäkringsfonderna bokförda utgifterna för ifrågavarande ändamål. Från fonden har i enlighet med det sålunda fattade beslutet återförts 39 593 421 kr. 93 öre. Efter angivna återföring uppgår behållningen i allmänna sjukförsäkringsfonden till 218 377 273 kr. 11 öre.

Förslag av riksförsäkringsverket

I skrivelse den 29 mars 1962 har riksförsäkringsverket aktualiserat frågan om ytterligare återföring av medel från allmänna sjukförsäkringsfonden. Verket har därvid upplyst, att hela det till sjuk- och moderskapsförsäkringarna utgående arbetsgivarbidraget för år 1961 beräknas till 340 milj. kr. Av detta belopp hänför sig 265,4 milj. kr. till tillägssjukpenning och tilläggspenning. De allmänna sjukförsäkringsfondernas utgifter under år 1961 för sistnämnda båda ändamål beräknas uppgå till 474,5 milj. kr. För att täcka 60 procent av utgifterna för tillägssjukpenning och tilläggspenning skulle det härför avsedda arbetsgivarbidraget behöva inbringa 284,7 milj. kr., d. v. s. 19,3 milj. kr. mer än som beräknas inflyta. Beräkningen är dock enligt verket synnerligen osäker, då storleken av arbetsgivarbidragen inte kan anges exakt förrän efter utgången av år 1962.

Vidare anför riksförsäkringsverket bl. a., att om någon återföring från allmänna sjukförsäkringsfonden inte sker för år 1961, tillägssjukpenningförsäkringen kan beräknas komma att utvisa ett överskott av cirka 7 miljoner kr. Ett flertal kassor beräknas emellertid redovisa ej obetydliga underskott på denna försäkring. För hela den obligatoriska försäkringen kan vad centralsjukförsäkringskassorna beträffar ett underskott beräknas uppstå (lokal-sjukförsäkringskassornas resultat, som kan beräknas utvisa ett överskott påverkas inte av arbetsgivarbidragen). Utfallet för den obligatoriska försäkringen i dess helhet beräknas, i likhet med tillägssjukpenningförsäkringen, uppvisa betydande variationer kassorna emellan. Således beräknas åtskilliga kassor komma att redovisa underskott på denna försäkring.

Riksförsäkringsverket — som i ärendet samrått med Svenska sjukförsäkringsförbundet — föreslår, att från allmänna sjukförsäkringsfonden till inkomsttiteln skatt å inkomst och förmögenhet m. m. återföres det belopp, varmed arbetsgivarbidragen för år 1961 till kostnaderna för tillägssjukpenning och tilläggspenning understiger 60 procent av de under året i de allmänna sjukförsäkringsfonderna bokförda utgifterna för nämnda ändamål. Det återförda beloppet föreslås skola användas såsom bidrag för år 1961 till sjukförsäkringskassornas kostnader för tillägssjukpenning och tilläggspenning i samband med den slutavräkning med kassorna för år 1961, som verket verkställer i början av 1963.

Departementschefen

Föredragande departementschefen, statsrådet Nilsson, har anfört:

»Enligt lagen om allmän sjukförsäkring skall arbetsgivarna bidra till kostnaderna för bl. a. tilläggssjukpenning. Motsvarande gäller enligt lagen om moderskapshjälp i fråga om kostnaderna för tilläggspenning. Arbetsgivarbidragen har beräknats svara för ungefär 60 procent av kostnaderna för tilläggssjukpenning och tilläggspenning. Under åren 1955—1958 översteg arbetsgivarbidragen för dessa ändamål nämnda kostnadsandel. Det överskjutande beloppet har i enlighet med statsmakternas beslut fonderats centralt i allmänna sjukförsäkringsfonden. För åren 1959 och 1960 har den för tilläggssjukpenning och tilläggspenning avsedda delen av arbetsgivarbidragen däremot inte uppnått beräknade 60 procent av utgifterna för de ifrågavarande ändamålen. För år 1959 ansågs detta ej erfordra någon åtgärd. För år 1960 har däremot medel från fonden återförts för att användas som bidrag till de allmänna sjukförsäkringskostnader för tilläggssjukpenning och tilläggspenning.

Riksförsäkringsverket har gjort en preliminär beräkning av sjukförsäkringskostnaderna för år 1961. Denna beräkning visar, att arbetsgivarbidraget för tilläggssjukpenning och tilläggspenning inte torde förslå till att täcka 60 procent av utgifterna för dessa ändamål utan torde komma att underskrida nämnda kostnadsandel med ca 19 milj. kr. Verket har därför gjort framställning om återföring av medel från fonden även för år 1961.

Riksförsäkringsverkets förslag bör godtagas. Från allmänna sjukförsäkringsfonden bör återföras det belopp varmed arbetsgivarnas bidrag till tilläggssjukpenning och tilläggspenning för år 1961 underskrider 60 procent av sjukförsäkringskostnaderna för dessa ändamål under samma år, varvid medlen bör användas som bidrag till ifrågavarande utgifter. I detta sammanhang vill jag erinra om vad som anförts i propositionen nr 90 till årets riksdag om att allmänna sjukförsäkringsfonden inte årligen kan få avtappas på medel för ordinära utgifter, om den skall kunna bestå och tjäna sitt syfte att utgöra en reserv vid tillfälliga påfrestningar på försäkringsfinanserna. Vid bifall till det i nämnda proposition framlagda förslaget rörande arbetsgivarnas bidrag till kostnaderna för sjuk- och moderskapförsäkring synes underskott av den art, som nu aktualiserats, inte behöva uppstå för år 1963 och den närmaste tiden därefter.»

Utskottet

Utskottet har ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag. På grund härav får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition, nr 153.
Stockholm den 10 maj 1962

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Strand, Axel Svensson, fru Hamrin-Thorell, fru Carlqvist, fru Gärda Svenson, fröken Nordström, herrar Magnusson och Enarsson;

från a n d r a kammaren: herrar Anderson i Sundsvall, Rimmerfors, Odhe, Bengtsson i Varberg, fröken Sandell, fru Gunne, herrar Fredriksson* och Gustavsson i Alvesta.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.